

Sygn. akt IV CZ 64/09

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Mirosława Wysocka (przewodniczący)

SSN Barbara Myszka (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie z powództwa Centrum Promocji Nauk Medycznych Spółki z o.o.

w L.

przeciwko Tomaszowi S.

o ochronę dóbr osobistych,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 września 2009 r.,

zażalenia strony powodowej

na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 12 maja 2009 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 29 października 2008 r. powodowa spółka pod firmą Centrum Promocji Nauk Medycznych sp. z o.o. w L. złożyła wniosek o zwolnienie jej w całości od opłaty sądowej od wniesionej skargi. Postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2009 r. Sąd Apelacyjny zwolnił powódkę od opłaty od skargi kasacyjnej powyżej kwoty 3 500 zł, a w pozostałej części wniosek oddalił, po czym w dniu 24 kwietnia 2009 r. wezwał pełnomocnika powódki o uiszczenie kwoty 3 500 zł w terminie tygodniowym. Powódka wniosła zażalenie na postanowienie z dnia 21 kwietnia 2009 r., a ponadto złożyła ponowny wniosek tym razem o częściowe zwolnienie od kosztów sądowych ze względu na nowe okoliczności. Postanowieniami z dnia 12 maja 2009 r. Sąd Apelacyjny odrzucił wniosek powódki o zwolnienie od kosztów, zażalenie na postanowienie z dnia 21 kwietnia 2009 r. oraz skargę kasacyjną od wyroku z dnia 29 października 2008 r. Za podstawę rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny przyjął następujące ustalenia i wnioski.

Przyznane powódce postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2009 r. zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej powyżej kwoty 3 500 zł uwzględniało fakt uprzedniego zwolnienia jej w takim samym rozmiarze od opłaty od pozwu i od apelacji oraz fakt uiszczenia tych opłat w niezmienionych w zasadzie okolicznościach. Powódka prowadziła wówczas działalność gospodarczą w ograniczonej formie. Obecnie również powoływała się na niemożność wykonywania działalności w pełnym zakresie i przedkładała dokumenty wykazujące malejące straty przy wzrostowej tendencji przychodów oraz kopie wystawionych przeciwko niej w czerwcu 2006 r., marcu 2007 r. i 2008 r. tytułów wykonawczych. Z porównania tych dokumentów ze złożonymi uprzednio nie wynika, by sytuacja powódki uległa na tyle znaczącej zmianie, że usprawiedliwiłaby odmienną ocenę możliwości uiszczenia części opłaty w kwocie 3 500 zł. Kontynuowanie przez powódkę działalności gospodarczej i ponoszenie coraz wyższych kosztów jej prowadzenia potwierdza możliwość zabezpieczenia środków na koszty postępowania sądowego. Składając w odpowiedzi na wezwanie do uiszczenia opłaty w kwocie 3 500 zł kolejny wniosek o zwolnienie od kosztów, pełnomocnik powódki ponownie odwołał się do niemożności wykonywania działalności

gospodarczej w pełnym zakresie. W tej sytuacji trzeba stwierdzić, że ponowny wniosek opiera się na tych samych okolicznościach, co uprzedni już rozpoznany, w związku z czym ulega odrzuceniu na podstawie art. 107 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej: „u.k.s.c.-2005”). Odrzuceniu jako niedopuszczalne ulega też wniesione zażalenie, postanowienie z dnia 21 kwietnia 2009 r. nie należy bowiem do żadnej kategorii postanowień, od których przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (art. 370 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.). Nieuiszczenie – mimo stosownego wezwania – opłaty w kwocie 3 500 zł powoduje z kolei konieczność odrzucenia wniesionej skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że skarga nie została opłacona i z tej przyczyny powinna ulegać odrzuceniu. W konkluzji wносиła o uchylenie zaskarżonego postanowienia, a ponadto o rozpoznanie postanowienia odrzucającego wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, które – jej zdaniem – wydane zostało z naruszeniem art. 107 ust. 2 u.k.s.c.-2005.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Żaląca zmierza do wykazania, że odrzucenie ponownego wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych nastąpiło z naruszeniem art. 107 ust. 2 u.k.s.c.-2005, ponieważ rzetelna i prawidłowa analiza okoliczności przedstawionych w tym wniosku i dołączonych do niego dokumentach pozwoliłaby potwierdzić, iż spółka nie jest w stanie uiścić nawet kwoty 3 500 zł tytułem opłaty od skargi kasacyjnej, choć wcześniej uiściła takie kwoty od pozwu, a następnie od apelacji.

Odnosząc się do podniesionych zarzutów trzeba przypomnieć, że już pod rządami ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.) Sąd Najwyższy stał na stanowisku, iż nie przerywa biegu terminu do uiszczenia opłaty sądowej wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, który został złożony po prawomocnym oddaleniu uprzednio złożonego wniosku w tym przedmiocie, jeżeli nie zachodzą nowe okoliczności uzasadniające odmienną ocenę możliwości poniesienia kosztów sądowych przez

stronę. W przeciwnym bowiem razie strona mogłaby wykorzystywać swoje uprawnienia do ubiegania się o zwolnienie od kosztów sądowych z zamiarem niemającym nic wspólnego z celem unormowania wynikającego z art. 113 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmował przy tym, że dla wywołania przez ponownie złożony wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych skutku w postaci przerwania biegu terminu do uiszczenia opłaty sądowej nie jest wystarczające samo powołanie się przez stronę na nowe okoliczności, ale okoliczności te rzeczywiście muszą wystąpić. Ustaleń w tym względzie dokonuje sąd rozpoznając wniosek o ponowne zwolnienie od kosztów sądowych. Konsekwencją oddalenia tego wniosku wobec ustalenia, że nie wystąpiły nowe okoliczności, jest stwierdzenie, iż wniosek nie przerwał biegu terminu do uiszczenia opłaty (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 września 1997 r., III CZ 48/97, nie publ., z dnia 23 lutego 1999 r., I CKN 1064/97, OSNC 1999, nr 9, poz. 153, z dnia 21 kwietnia 1999 r., I CKN 1461/98, OSNC 1999, nr 11, poz. 196, z dnia 11 lutego 2000 r., I CZ 230/99, nie publ., z dnia 7 lipca 2005 r., V CZ 80/05, nie publ. i z dnia 26 października 2005 r., V CZ 120/05, nie publ.).

Ustawodawca zaaprobował tę wykładnię i w art. 107 u.k.s.c.-2005 przewidział, że w razie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych strona nie może ponownie domagać się zwolnienia powołując się na te same okoliczności, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku (ust. 1); ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, oparty na tych samych okolicznościach podlega odrzuceniu. Na odrzucenie wniosku nie przysługuje zażalenie (ust. 2).

W świetle art. 107 u.k.s.c.-2005 oceny czy wystąpiły nowe okoliczności dokonuje – tak jak poprzednio – sąd rozpoznając ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, z tym że konsekwencją stwierdzenia braku nowych okoliczności jest obecnie odrzucenie wniosku, które podlega kontroli instancyjnej przeprowadzanej w trybie określonym w art. 380 k.p.c. Natomiast w razie stwierdzenia, że nowe okoliczności wystąpiły, ponowny wniosek podlega uwzględnieniu albo oddaleniu – w zależności od oceny, czy nowe okoliczności uzasadniają przyznanie zwolnienia od kosztów.

W niniejszej sprawie żaląca w czasie biegu terminu do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, o którą jej pełnomocnik został wezwany w dniu 24 kwietnia 2009 r., złożyła ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w zakresie, w jakim wcześniejszy wniosek w tym przedmiocie został oddalony postanowieniem z dnia 21 kwietnia 2009 r. Dla oceny, czy wystąpiły nowe okoliczności w rozumieniu art. 107 ust. 2 u.k.s.c.-2005, podlega zatem porównaniu sytuacja materialna żalącej przedstawiona we wniosku o zwolnienie od kosztów z dnia 19 marca 2009 r. z sytuacją przedstawioną w ponownym wniosku, złożonym w dniu 2 maja 2009 r. (k. 420 i k. 478). Żaląca – wbrew jej subiektywnemu przekonaniu – nie wykazała, by w kilkutygodniowym okresie dzielącym daty złożenia obu wniosków istotnie wystąpiła zmiana okoliczności, o której mowa w art. 107 u.k.s.c.-2005.

Skoro zatem odrzucenie ponownego wniosku o zwolnienie od kosztów było prawidłowe, a żaląca nie uiściła należnej części opłaty, o którą została wezwana, skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Z powyższych Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.